

## SELECCIÓN DE DOCUMENTOS. TEMA 16. A PRIMEIRA REPÚBLICA

### \*Textos que apareceron en exames PAU

#### **Doc.1.-Renuncia ao trono de Amadeo I (11 de febreiro de 1873)\*:**

“Dous anos longos hai que cingo a coroa de España, e a España vive en constante loita, vendo cada día máis distante a era de paz que tanto desexo (...). Todos invocan o doce nome da patria, todos pelexan e axítanse polo seu ben; e entre o fragor do combate, entre o confuso, atronador e contraditorio clamor dos partidos, entre tantas e tan opostas manifestacións da opinión pública, é imposible afirmar cal é a verdadeira, e máis imposible aínda atopar o remedio para tamaños males. Busqueino dentro da lei ansiosamente e non o atopei. Fóra da lei non debe buscalo quen prometeu observala (...). Estas son, señores deputados, as razóns que me moven a devolver á nación, e no seu nome a vosoutros, a Coroa que me ofreceu o voto nacional (...)”.

#### **Doc. 2.Discurso pronunciado por Emilio Castelar nas Cortes a véspera da proclamación da República\*:**

“Señores deputados, aquí o partido republicano non reivindica a gloria que sería para el destruír a Monarquía. [...] Non, ninguén destruíu a Monarquía en España; ninguén a matou. Eu, que tanto contribuí a que este momento viñese, eu debo dicir que non sinto na miña conciencia, non, o mérito de concluír coa Monarquía.

Señores, con Fernando VII morreu a Monarquía tradicional; coa fuga de dona Isabel II, a Monarquía parlamentaria; coa renuncia de don Amadeo de Saboia, a Monarquía democrática; ninguén acabou con ela; morreu por si mesma”.

#### **Doc. 3. Circular do ministerio da gobernación tras a proclamación da República**

“Vacante o trono por renuncia de Amadeo I de Saboia, o Congreso e o Senado, constituídos en Cortes Soberanas, reasumiron todos os poderes e proclamado a República. A consolidala e darlle prestixio han de dirixirse agora os esforzos de todas as autoridades que deste Ministerio dependen. Estableceuse sen sangue, sen convulsións, sen a máis pequena alteración da orde e sen disturbios convén que se sosteña para que acaben de desenganarse os que a consideraban como inseparable da anarquía.

Orde, Liberdade e Xustiza: este é o lema da República. Contrariaríanse os seus fins se non se respectase e fíxese respectar o dereito de todos os cidadáns. Contrariaríanselle os seus fins, se non se deixase ampla e absoluta liberdade ás manifestacións de pensamento e de conciencia; se se violase o máis pequeno dos dereitos consignados no Título I da Constitución de 1869”.

Francisco Pi i Margall

#### **Doc. 4.Proxecto de Constitución federal da república española, 17 de xuño de 1873\*:**

“Art. 39. A forma de goberno da Nación española é a República federal.

Art. 41. Todos os poderes son electivos, amovibles e responsables.

Art. 42. A soberanía reside en todos os cidadáns, e é exercida en representación súa polos organismos políticos da República constituída por medio do sufraxio universal.

Art. 43. Estes organismos son: O Municipio. O Estado rexional. O Estado federal ou Nación”.

#### **Doc. 5- Texto do proxecto de Constitución republicana de 1873:**

Art. 1. Compoñen a Nación española os Estados de Andalucía Alta, Andalucía Baixa, Aragón, Asturias, Baleares, Canarias, Castela a Nova, Castela a Vella, Cataluña, Cuba, Extremadura, Galiza, Murcia, Navarra, Porto Rico, Valencia, Rexións Vascongadas. Os Estados poderán conservar as actuais provincias ou modificalas, segundo as súas necesidades territoriais.

Art. 34. O exercicio de todos os cultos é libre en España.

Art. 35. Queda separada la Igrexa del Estado.

Art. 39. A forma de goberno da Nación española é a República federal.

Art. 42. A soberanía reside en todos os cidadáns, e é exercida en representación súa polos organismos políticos da República constituída por medio do sufraxio universal.

Art. 46. O Poder lexislativo será exercido exclusivamente polas Cortes.

Art. 47. O Poder executivo será exercido polos Ministros.

Art. 48. O Poder xudicial será exercido por Xurados e Xuíces, cuxo nomeamento non dependerá xamais dos outros poderes públicos.

Art. 49. O poder de relación será exercido polo Presidente da República.

Art. 92. Os Estados teñen completa autonomía económico - administrativa, e toda a autonomía política compatible coa existencia da nación. Os Estados nomean os seus gobernos respectivos e as súas Asembleas lexislativas por sufraxio universal.

**Doc. 6. Manifesto da Xunta Revolucionaria de Cartaxena, 12 de xullo de 1873\*:**

“CARTAXENEROS: Os que pola vontade da maioría do pobo republicano desta localidade constituímos a Xunta de Saúde Pública da mesma, temos o deber imprescindible de facer unha declaración categórica [...] dos nosos principios.

Proclamada como forma de goberno para España a República Federal, o pobo republicano, na súa inmensa maioría reclamaba, [...] que se organizase a Federación establecendo inmediatamente a división rexional dos cantóns e dando a estes e ao municipio a autonomía suspirada.

A Xunta de Saúde Pública vén atender tan sacros intereses...Viva a República Federal! Viva a soberanía do pobo!”

**Doc. 7.- Discurso de dimisión de Salmerón como Presidente do Goberno**

“Elixido pola maioría da Asemblea á fronte do Goberno, atópome con que esta maioría, e con ela a opinión do país, impoñenme que restableza a disciplina do exército e acabe a guerra civil, apelando a procedementos que, se ben considéroos indispensables, pugnan contra a miña conciencia. Eu non me sinto con forzas para contrariar os impulsos do meu ánimo, nin podo continuar sendo Goberno, por máis que crea necesario que hoxe, para gobernar hai que prescindir de moitos dos principios do noso partido”